

LÄRARHANDLEDNING

JAG SER DIG

AV KOREOGRAF HELENA FRANZÉN

En dansföreställningen om identitet.
Min identitet. Din identitet. Vår identitet.

VÄLKOMMEN TILL DANSFÖRESTÄLLNINGEN

JAG SER DIG - en föreställning om IDENTITET

Med den här lärarhandlingen vill vi ge dig som lärare några tips på vad du kan göra i anslutning till dansföreställningen tillsammans med din klass. Den innehåller förslag och idéer på hur du gör dansbesöket så spännande och intressant som möjligt. Självlärt känner du din klass bäst, så ta till dig och gör det som känns bra och relevant för just er. Vi hoppas att er dansupplevelse tillsammans blir härlig och att den ger er inspiration att samtala vidare kring det ni har varit med om.

Min identitet. Din identitet. Vår identitet. Ordet identitet kommer från latinets *identitas* som betyder 'samma' eller 'densamma' och med detta som utgångspunkt ger sig dansarna ut på en identitetsresa tillsammans med sin publik som handlar om samspelet mellan Oss.

Platsen är en Catwalk, en plats att betrakta och att bli betraktad. En plats där vi kan skapa vår identitet. Visa sig och att bli sedd. Vem ser du när du ser mig? Vem ser jag när jag ser dig? Vi tar ett steg till och undersöker vad som gör oss till ett Vi och vad som skiljer Oss från ett Dem?

I föreställningen Jag ser dig får du genom dans följa med oss på en resa där vi undersöker hur jag blir till i relation till den andre. Dansarna möter sig själva genom varandra och sin publik.

Att utveckla sin identitet är något som pågår hela livet och som börjar redan när vi är små. I tonåren är det vanligt att fundera mycket på sin identitet och självbild. Det är en period i livet där många börjar ifrågasätta sådant som tidigare känts självklart, börjar tänka på nya sätt och ha mer egna åsikter. Det är en period i livet där vi provar oss fram gällande tankar och beteenden och formar och bygger vår identitet. Detta är en viktig tid som alla vi vuxna har gått igenom och som era elever går igenom just nu.

Därför föreslår vi att du som lärare pratar med klassen om föreställningens tema och om elevernas förväntningar inför den. Reflektera kring och diskutera begreppen identitet och självbild.

DEM SKAPAR FÖRESTÄLLNINGEN OCH VILKA JOBBAR MED DEN?

Ett bra sätt att förbereda eleverna på att gå på dans är att prata om vilka det är som är med och skapar dansföreställningen.

Du kan berätta följande: De fyra dansarna som dansar i föreställningar arbetar som dansare i norra Sverige. Föreställningen *Jag ser dig* skapade ursprungligen 2022 av koreografen Helena Franzén. När föreställningen skapade repeterade dansarna med koreografen i ca två månader, men innan repetitionerna påbörjades har Helena Franzén arbetat fram scener och rörelser (koreografi) som dansarna ska lära sig. När sedan repetitionsarbetet pågick utvecklades föreställningen vidare då Helena tillsammans med dansarna upptäcker nya möjligheter med koreografin och scenerna.

Kompositören och musikern Stefan Johansson, har skapat musiken till föreställningen. Stefan komponerar musiken samtidigt som han är med vid repetitionerna för att skapa musikaliska associationer och stämningar som förstärker föreställningens tema och dansarnas personliga uttryck.

Kläderna som dansarna har på sig bygger på Helena Franzéns idéer om hur de olika karaktärerna ser ut. Det förstärker också temat i föreställningen genom att gör det synligt att det är fyra unika individer som genom kläderna och sitt personliga sätt att röra sig skapar unika identiteter.

Inför föreställningen har Helena arbetat även arbetat med Håkan Jelk. Tillsammans har de arbetat med föreställningens tematik och frågeställningar kring identitet genom samtal och experiment i dansstudio. Håkan har därefter skapat ljussättningen och rummet, scenografin, till föreställningen.

INFÖR DANSBESÖKET

Syftet med att prata och förbereda eleverna innan de ska gå på föreställningen är att väcka deras lust, intresse och nyfikenhet inför det som de ska vara med om. Det kan också handla om att ge dem en förståelse för dans som språk och vad dans är, genom att till exempel, berätta hur en dansföreställning blir till. Men eleverna behöver inte sätta sig in i eller veta något speciellt för att kunna ta till sig av föreställningen.

HAR NI SETT DANSFÖRESTÄLLNINGAR TIDIGARE?

Har ni som klass varit på en dansföreställning tillsammans tidigare, då kan ett sätt att förbereda eleverna vara att minnas tillbaka på hur det var. Vilken föreställning var det och vad hände i den? Har ni inte varit på dansföreställning tidigare så prata om vad det finns för tankar, frågor och funderingar inför att gå på en dansföreställning.

GÅ IGENOM PRAKTISK INFORMATION

Förbered eleverna på allt det praktiska runt omkring dansbesöket. Var föreställningen är, när den är och hur ni ska ta er dit. Prata om hur ni är en bra publik. Berätta att eleverna som publik kommer att vara en del av föreställningen och scenkonstrummet då de kommer att sitta nästan på scenen. Dansarna ser publiken hela tiden. Passa på att vara där och ta in föreställningen och var närvarande.

Dansföreställningen är ca 30 min. Efter föreställningen får eleverna vara med i en workshop med dansarna i ca 25 min.

EFTER DANSFÖRESTÄLLNINGEN

Varför ska vi fortsätta med föreställningen när vi kommit tillbaka till skolan? Ett syfte är att ta emot elevernas upplevelser och genom frågeställningar och gestaltande, få igång diskussioner och reflektioner som är angelägna för dem. Ett annat är att ge eleverna tid och utrymme till att bli medvetna om vad de upplevt och låta dem reflektera kring föreställningen och sin egen verklighet.

TA EN RUNDA OCH REFLEKTERA

Samla eleverna i en ring, ta en runda där var och en får säga något de minns från dansföreställningen. Var tydlig med att det finns inga rätt eller fel. Ta fasta på att vi minns olika även om vi varit med om samma sak. Vad hände mer i föreställningen än det som ni kom ihåg i rundan? En dansföreställning kan upplevas på många sätt och som vi nämnt, den kan vara olika för dig och mig.

FRÅGOR ATT PRATA OM

Utefter vad eleverna upplevt kan du sedan ställa frågor som ni kan prata vidare om. Kom gärna på egna frågor som du tycker passar. Här nedan är några förslag på frågor för att komma igång.

- Hur började föreställningen?
- Hur slutade den?
- Hur såg kostym, smink och ljussättning ut?
- Vilka rörelser gjorde dansarna? Vad tänker du om deras sätt att röra sig?
- Tittade dansarna på varandra? Tittade de på er?
- Vad kände du när du såg dansföreställningen?
- Vilken stämning tyckte du att det var?
- Hur var musiken?
- Kände du igen något?

OM MODERN DANS

DANS ÄR ETT SPRÅK

Vi skulle kunna säga att kroppsspråk är människans modersmål. Oavsett etnicitet, hudfärg, kön eller ålder talar vi alla det och förstår varandra väl. Dansen är någonting riktigt typiskt för människan. Att dansa ut och dansa om sina känslor och tankar har människan gjort sedan begynnelsen och gör det än idag.

MODERN DANS

Modern dans är en samlingsbeteckning på en rad dansstilar som under 1900-talet och 2000-talet legat i fokus för den sceniska konstnärliga dansens utveckling. Till skillnad från den klassiska baletten, som är stram och hållen, och jazzdansen, som är rytmisk och showig, betonar de moderna dansformerna ett friare och mindre regelstyrt rörelsespråk.

ABSTRAKT (MODERN) DANS

Hur ska man uppleva den när dansen inte ska leda till att alla förstår den på samma sätt? Hur kan vi hitta sätt att uppfatta abstraktion?

Ett sätt att beskriva vad abstrakt dans är, är att tänka att det är betraktarens fantasi, associationer och erfarenheter som skapar upplevelsen. Upplevelsen under och efter en föreställning är tänkt att vara din personliga. De tankar och känslor som uppstår hos dig får vara dina egna. Det finns inget rätt och fel i vad och hur du upplever. Genom att prata om föreställningen efteråt kan man förstå att vi är olika, samtidigt som vi kommer att känna igen våra egna upplevelser i andras. Att vi också är lika!

Dansare använder kroppen för att uttrycka sina inre upplevelser och känslor. Genom dansens rörelser kan kroppens upplevelse förmedlas utan att använda ord. Många moderna dansare väljer ett ämne för föreställningen som ligger varmt om hjärtat, som förhållandet till naturen, relationer mellan människor, rädslor, minnen, kärlek, längtan, saknad med mera.

När en föreställning skapas bestämmer koreografen och dansarna vilka känslor och situationer som ska undersökas. Koreografen väljer musik som relaterar till de känslor föreställningen arbetar med, ibland kanske det inte alls är någon musik, bara tyst, eller ljud...

När en föreställning ska visas på en scen kan det också skapas ett rum - en scenografi. Det kan vara en plats som är igenkännbar, men också ett rum för att skapa en stämning. Ljussättning får också en betydelse för det hjälper till för att förstärka upplevelsen, det kanske ser mörkt och kallt ut, farligt, ödsligt, trångt eller öppet, varmt, vackert, lustfyllt och lekfullt. Dansarna har också kostymer som är valda för att förstärka deras karaktärer och platsen de befinner sig på.

Ibland finns en programtext som publiken kan ta del av inför en föreställning. Den beskriver oftast frågor som koreografen och dansarna arbetat med när föreställningen skapats. Det kallas för tematik. Texten beskriver sällan en tydlig handling som det är tänkt att publiken ska uppfatta. I stället ska den ses som att koreografen och dansarna delar med sig av sina tankar, frågor och upplevelser i och inför arbetet med att skapa föreställningen. När dessa tankar tar plats i dansarens kropp så sker en abstraktion av temat. - Hur känns det i min kropp när jag känner såhär, hur rör sig min kropp? Vad händer i min kropp när jag möter en annan kropp?

LITEN ORDLISTA

KOREOGRAFI - Dans och rörelsemoment i föreställningen görs av en koreograf

KOMPOSITÖR - Den som gjort musiken till föreställningen

SCENOGRAFI - Scenrummet med väggar, möbler m.m. som skapats av en scenograf

LJUSDESIGNER - Den som har bestämt hur ljuset ska vara

KOSTYM - Dansarnas kläder som gjorts av en kostymör

MASK - Dansarnas smink och frisyr som gjorts av en maskör

REKVISITA - Alla olika saker som finns på scen

TOI TOI - Säger många istället för lycka till i dansvärlden

Föreställningsbilderna du ser i den här lärarhandledning är tagna av Håkan Jelk i samband med att föreställningen hade sin urpremiär 2022. Texten i lärarhandledningen är också sammanställda av Håkan.

OM KOREOGRAFEN HELENA FRANZÉN

Helena Franzén är en koreograf med över närmare 35 års erfarenhet som dansare och koreografiskt arbete. Hon har skapat över 90 sceniska verk som turnerat nationellt och internationellt både i egen regi och som uppdrag för institutioner. Helena Franzén är även lärare och mentor och undervisar regelbundet på många olika dansutbildningar.

Hennes dansare är alla tekniskt skickliga och betydelsefulla medskapare i den konstnärliga arbetsprocessen.

Helena Franzén arbetar med specialskriven musik till sina verk där musik och rörelse skapar intrikata och komplexa möten. Tillsammans skapar de ett rum där det känslomässiga och associativa upplevandet får ta plats.

I varje dans vill jag hylla det ogripbara, det som inte går att förklara men som berör - en slags hypnotisk enkelhet... Jag ser mig själv som en kroppens budbärare och allt den kan uttrycka. Kroppen är det yttersta uttrycksmedlet. Allt hör samman; dansen, konsten, livet!
Helena Franzén

Sedan tio år har Helena Franzén skapat film tillsammans med fotografen och filmaren Håkan Jelk och deras dansfilmer visar återkommande på dansfilmfestivaler runtom i världen! Det finns en Youtubekanal där ni kan se mer av filmerna: <https://www.youtube.com/@DanceByHelenaFranzen>

DU HITTAR MER PÅ WEBBEN!

Du är också välkommen att ta del av Helena Franzéns arbete på hemsidorna www.helenafranzen.se och www.dansfilm.helenafranzen.se